

Landbruksdirektoratet
Postboks 8140 Dep
0033 OSLO

Vår saksbehandler
Anja Fyksen Lillehaug

Vår dato
16.05.2022
Deres dato
04.04.2022

Vår referanse
22/00286-3
Deres referanse
22/43848

Høringssvar fra Norges Bondelag - endringer i forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon

Vi viser til høringsbrev av 4. april 2022, og takker for muligheten til å komme med innspill til forslag til endringer i erstatningsforskriften.

Økonomisk erstatning bidrar til å redusere belastningen bonden blir utsatt for ved pålegg om bekjempelsestiltak mot planteskadegjørere, dyresykdommer og smittestoffer.

Norge har svært god dyrehelse, med lav forekomst av alvorlige smittsomme dyresykdommer og alvorlige zoonoser. Det gir samfunnsgevinst ved at folk har tilgang til med trygg mat med svært lav forekomst av smittestoffer i maten, og en individuell daglig gevinst for dyr som ikke rammes av alvorlige sykdommer. Blant annet ligger det en lang historie med bekjempelse av dyresykdommer og smittestoffer, ofte gjennom «stamping out», til grunn for det høye nivået. En akseptabel byrde- og risikodeling mellom bonde, næring og myndigheter har sikret felles innsats og svært gode resultater.

Erstatningsordningene er en forutsetning for bondens mulighet til å starte opp igjen etter pålagt nedslakting, og påvirker tilliten til systemet med varslingsplikt. Ordningene som reguleres av forskriften sikrer vilje til rask varsling ved mistanke om skadegjørere, smittestoffer og dyresykdommer. Den danner et økonomisk sikkerhetsnett for bonden i situasjoner som ellers ville ført til store tap og enkelte ganger konkurs. Rask varsling gir mulighet for rask igangsettelse av tiltak, som igjen reduserer størrelsen på et utbrudd og videre størrelsen på konsekvensene av utbruddet.

Prinsipp for utmåling av erstatning

Ordningene skal redusere belastningen ved ulike bekjempelsestiltak gjennom økonomisk erstatning. I forarbeidene til matloven ser man at hensikten med erstatningsordningene blant annet er å gjøre det mulig for bonden å starte opp igjen med produksjon etter sanering, for å sikre videre produksjon. I hvilken grad erstatningen dekker det faktiske tapet bonden har, påvirker denne muligheten.

Historisk er standardiserte satser benyttet for å utmåle erstatning for dyr som blir pålagt avlivet eller dør før pålegg er gitt. Faste satser har som fordel at de reduserer den administrative belastningen for forvaltningen ved saksbehandling av et stort antall saker. Ulempen er at satsene

Bondelagets Servicekontor AS

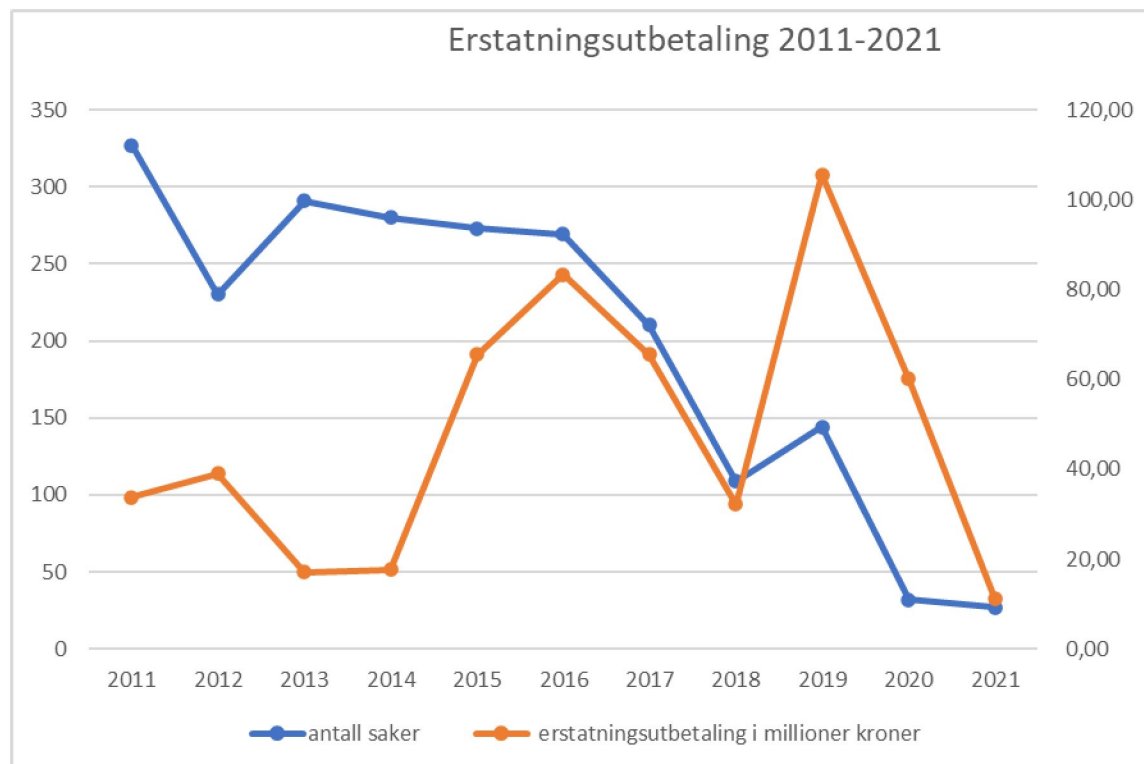
Norges Bondelag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

fort blir utdatert og at bonden lider store tap dersom satsene ikke dekker det reelle tapet. Arbeidet med å fastsette satser både er tid- og ressurskrevende samt inkluderer høring av forskrift, og det går mange år mellom hver oppdatering av satser. I rapporten fra Nibio opplyses det at forrige gjennomgang av satser for dyr var i desember 2014.

Landbruksdirektoratet oppgir på sine nettsider at antall saker er redusert betydelig de siste ti årene. Den avtagende saksmengden i perioden 2008-2018 skyldes hovedsakelig færre søknader om kompensasjon for kostnader knyttet til tiltak som følge av radioaktivitet. I 2020 og 2021 var antall søknader 32 og 27.

Konsekvenser av utdaterte satser

Dagens forskrift med faste satser er basert på en situasjon med et relativt stort antall mindre saker. De siste årene har situasjonen derimot vært et mindre antall omfattende saker. MRSA på gris peker seg ut i tillegg til siste års utbrudd av fugleinfluensa. Landbruksdirektoratet oppgir at over ¾ av utbetalingene siste 10 år skyldes kostnader tilknyttet sanering for MRSA, til tross for at de utgjør en liten andel av antallet saker.

Ved pålegg om sanering utmåles erstatningen individuelt med utgangspunkt i saneringsplaner godkjent av Mattilsynet. Saneringsarbeidet er ressurskrevende i kostnader, arbeid og tid, og vi vil tro at også saksbehandling av søknadene også er ressurskrevende. Fastsettelse av verdien av dyra vil utgjøre en relativt sett liten økning i arbeidet sammenliknet med selve saksbehandling av saneringsarbeidet. De negative konsekvensene for bonden blir derimot store dersom satsene ikke er oppdatert.

Vi viser til høringssvar fra Norsk Fjørfe og Norsvin for økonomiske vurderinger for fjørfe og svin.

Endre prinsipp for utmåling

Landbruksdirektoratet foreslår å ta inn en mulighet for å utmåle erstatning individuelt for noen kategorier av dyr som i dag omfattes av bestemmelse om standardsatser. Sandra Borch varslet i forbindelse med fugleinfluensautbruddet at standardsatsene skulle endres og at endringene skulle ha tilbakevirkende kraft, slik at ikke de rammede bønderne gikk på store tap. Med dette viser både

statsråden og Landbruksdirektoratet forståelse for behovet for å erstatte bondens reelle tap. Når situasjonsbildet har gått fra et stort antall saker med relativt lave kostnader per sak, til et lavt antall saker med store kostnader, er det på tide å endre prinsippet for utmåling av erstatning.

For å sikre fortsatt vilje og evne til bekjempelse av dyresykdommer og smittestoffer hos dyr mener Norges Bondelag prinsippet for utmåling av erstatning for husdyr må endres fra et system med faste satser til individuell behandling på lik linje med prinsippet for planter. Vi foreslår følgende endring i forskriftens § 6 første ledd:

Småfe, fjørfe, storfe og gris erstattes etter standardiserte satser jf §17-§20. Andre Husdyr erstattes etter verdien i Norge på påleggstidspunktet.

Følgen av det blir også at bestemmelsene om standardiserte satser i §§ 17-20 oppheves.

Norges Bondelag foreslår også å endre satsen for eget arbeid i § 6 fjerde ledd fra lønnstrinn 48 til lønnstrinn 61, som tilsvarer medianinntekten i samfunnet.

Når det gjøres endringer i forskriften, bør også de standardiserte satsene i § 15, § 21 og § 22 oppdateres i tråd med endringer i kostnads- og inntektsnivået siden 2014.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Sigrun Pettersborg

Anja Fyksen Lillehaug